

Лариса Михайлівна КРИСЮК

кандидат економічних наук, доцент,
викладач,
кафедра обліку, фінансів та аудиту,
Одеський національний морський університет
вул. Мечникова, 34, м. Одеса, 65029, Україна
E-mail: krysuklarisa@gmail.com

Ірина Василівна СКИРТЕНКО

студентка,
Одеський національний морський університет
вул. Мечникова, 34, м. Одеса, 65029, Україна
E-mail: rulan_skirtenko@mail.ru
Телефон: +380971063181

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ

Крисюк, Л. Управління фінансовою безпекою транспортно-експедиторських компаній [Текст] / Лариса Михайлівна Крисюк, Ірина Василівна Скиртенко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2013. – Том 14. – № 3. – С. 83-87. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У статті розкрито поняття фінансової діяльності підприємства як системи фінансового забезпечення функціонування підприємства. Виявлено характерні особливості фінансово-економічної діяльності підприємств в умовах ринкової економіки та завдання державної політики в забезпеченні стабільності фінансової системи. Також у статті висвітлено поняття фінансової стійкості підприємства як однієї з найважливіших характеристик його діяльності та наведено критерії оцінки фінансової стійкості підприємства. В умовах нинішньої ринкової економіки, з метою усунення проблем держави в цій сфері, у статті звернено увагу на оптимальні підходи до реструктуризації фінансової системи. Проаналізовано роль фінансової стабілізації в системі антикризового керування підприємством. Визначено головні аспекти у системі антикризового керування підприємством з метою забезпечення повної фінансової стабілізації. Розкрито поняття фінансової безпеки та погляд на систему управління фінансовою безпекою підприємства. А також сформуовано рекомендації щодо управління фінансовою безпекою транспортно-експедиторських компаній та підприємств загалом.

Ключові слова: фінансова система; фінансова стабільність; фінансова безпека; управління фінансовою безпекою.

**Лариса Михайловна КРЫСЮК
Ирина Васильевна СКИРТЕНКО**

УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ТРАНСПОРТНО-ЭКСПЕДИТОРСКИХ КОМПАНИЙ

Аннотация

В статье раскрыто понятие финансовой деятельности предприятия как системы финансового обеспечения функционирования предприятия. Выявлены характерные особенности финансово-экономической деятельности предприятий в условиях рыночной экономики и задачи государственной политики в обеспечении стабильности финансовой системы. Также в статье рассматриваются понятия финансовой устойчивости предприятия как одной из важнейших характеристик его деятельности и приведены критерии оценки финансовой устойчивости. В условиях нынешней рыночной

экономики, с целью устранения проблем государства в этой сфере, в статье обращено внимание на оптимальные подходы к реструктуризации финансовой системы. Проанализирована роль финансовой стабилизации в системе антикризисного управления предприятием. Определены главные аспекты в системе антикризисного управления предприятием с целью обеспечения полной финансовой стабилизации. Раскрыто понятие финансовой безопасности и рассматривается система управления финансовой безопасностью предприятия. А также сформулированы рекомендации по управлению финансовой безопасностью транспортно - экспедиторских компаний и предприятий в целом.

Ключевые слова: финансовая система; финансовая стабильность; финансовая безопасность; управление финансовой безопасностью.

Larysa Mykhailivna KRYSYUK

PhD in Economics, Associate Professor,
Lecturer of Department of Accounting, Finance and Audit
Odessa National Maritime University
Mechnykov str., 34, Odessa, 65029, Ukraine
E-mail: krysyuklarisa@gmail.com

Iryna Vasylivna SKYRTENKO

Student,
Odessa National Maritime University
Mechnykov str., 34, Odessa, 65029, Ukraine
E-mail: rulan_skirtenko@mail.ru
Phone: +380971063181

MANAGEMENT OF FINANCIAL SAFETY OF FREIGHT-FORWARDING COMPANIES

Abstract

The article reveals the concept of financial activity of the enterprise. The characteristic features of financial - economic activity of enterprises in the market economy and public policy objectives in ensuring the stability of the financial system are defined. The article also examines the concepts of financial stability as one of the most important characteristics of the enterprise and provides criteria for assessing financial stability. Attention to the optimal approaches to restructuring of the financial system of the enterprise is given in this article. The role of financial stability in the system of crisis management is analyzed. The main aspects of the system of crisis management of enterprise are identified in this work. The concept of financial security and viewpoint to the system of management of financial security company are revealed in the article. The recommendations for the management of financial security transport - forwarding companies are formed.

Keywords: financial system; financial stability; financial security; financial management security.

JEL classification: G300

Сучасні умови господарювання вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності виконання досить складних завдань захисту економічних інтересів підприємства та його стабільного розвитку. Одним з факторів, що дає змогу підприємству забезпечити свою фінансову незалежність та можливість вчасної реакції на наслідки дестабілізаційних впливів зовнішніх та внутрішніх процесів економіки та політики є система управління фінансовою безпекою.

Основні аспекти теорії економічної безпеки та фінансової безпеки як її складової, а також фінансової рівноваги та стійкості знайшли відображення в наукових працях вітчизняних та іноземних науковців, а саме: Л. Абалкіна, О. В. Арєф'єва [1], О. І. Барановського [2], І. Бланка [3], К. С. Горячова [4], Т. Ю. Загорельської [5], М. М. Єрмошенка [6], С. М. Ілляшенка [7],

Н. В. Куркіна [8], П. І. Орлова, В. В. Шликова, В. Яковлева та інших.

Фінансова безпека підприємства як самостійна категорія стала предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців порівняно недавно. Як наслідок – відсутність єдності в тлумаченні поняття “фінансова безпека підприємства” та недосконалість понятійно-категорійного апарату його визначення, що значно ускладнює розробку фінансової політики та стратегії підприємства. А це призводить до зниження фінансової стійкості та ефективності діяльності суб'єктів господарювання в умовах всесвітньої економічної кризи. На сьогодні дуже важливим є своєчасне виявлення позитивних та негативних чинників, які впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства та його конкурентоспроможність, а також формування

ефективної системи фінансового планування.

Ефективне функціонування підприємства в ринковому середовищі багато в чому залежить від ефективності фінансової діяльності, що і зумовлює посилення уваги до проблеми фінансової безпеки підприємства.

Метою нашої роботи є формування науково-практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення управління фінансовою безпекою транспортно-експедиторських компаній; визначення заходів управління «фінансовою безпекою підприємства», розкриття основних характеристик фінансової безпеки підприємства як підсистеми економічної.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань:

- визначення поняття фінансова безпека;
- діагностика кризового стану компаній;
- встановлення механізмів фінансової стабілізації компаній;
- вивчення управління фінансовою безпекою підприємства.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що застосування в транспортно-експедиторських компаніях вказаних рекомендацій дозволить підвищити ефективність організації роботи. Результати дослідження можуть бути використані керівниками транспортно-експедиторських компаній, керівниками та співробітниками фінансових служб компаній.

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності.

Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни. Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного підприємства.

В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність посідає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Фінансова діяльність - це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів.

Фінансова система - об'єктивне явище, виникає

з появою держави і нерозривно пов'язане з її функціонуванням. Вона є ефективним знаряддям реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення високого рівня економічного зростання, поліпшення добробуту населення, життєдіяльності суспільства шляхом розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту між населенням, окремими господарськими структурами й територіями, стимулювання розвитку бізнесу, ділової та інвестиційної активності, стабілізації економічного стану в державі.

З метою усунення проблем держава повинна знайти оптимальний підхід до реструктуризації, керувати розвитком і забезпечувати стабільність фінансової системи. Щоб не допустити застою і кризових явищ, необхідно налагодити функціонування грошової-кредитної систем, сформувати стратегію і тактику реформування фінансів та звернути більше уваги на проблеми економічного розвитку та зростання, розробку законодавчо-нормативної бази. Кінцевою метою державної політики має стати забезпечення стабільності фінансової системи.

Платоспроможність і фінансова стійкість є найважливішими характеристиками фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки. Якщо підприємство фінансово стійке, платоспроможне, воно має перевагу перед іншими підприємствами в залученні інвестицій, одержанні кредитів, виборі постачальників і т.д.

Бланк І. О. [3] вважає фінансово стійким таке підприємство, яке за рахунок своїх власних засобів покриває вкладені в активи (основні фонди, нематеріальні активи, оборотні кошти), не допускає невиправданої дебіторської й кредиторської заборгованості й розраховується в строк за своїми зобов'язаннями. Для оцінки фінансової стійкості підприємства пропонується використати коефіцієнт автономії, що визначається співвідношенням власного капіталу й пасивів, і коефіцієнт фінансової стійкості, що визначається співвідношенням власних засобів до суми позикових засобів і кредиторської заборгованості.

Стабільність роботи підприємства пов'язана із загальною його фінансовою структурою, ступенем його незалежності від зовнішніх кредиторів. Багато підприємств у процесі своєї діяльності змушені, крім власного капіталу, використати й позиковий капітал.

Залежно від величин показників матеріально-виробничих запасів, оборотних коштів та інших джерел формування запасів виділяють чотири рівні фінансової стійкості: абсолютну, нормальну, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан.

Абсолютна стійкість фінансового стану зустрічається рідко і є крайнім типом фінансової

стійкості. Вона задається умовою:

$$Ez < Ec + Ckk \quad (1)$$

де Ez - запаси;

Ckk - короткострокові активи й позикові засоби;

Ec - власні оборотні кошти.

Нормальна стійкість фінансового стану, що гарантує його платоспроможність:

$$Ez = Ec + Ckk \quad (2)$$

Нестійкий фінансовий стан, сполучений з порушенням платоспроможності, при якій зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів і збільшення власних оборотних коштів:

$$Ez < Ec + Ckk + Cr, \quad (3)$$

де Cr - джерела, що послаблюють фінансову напруженість.

Фінансова стійкість вважається нормальною, якщо величина залучених для формування запасів і витрат короткострокових кредитів і позикових засобів не перевищує сумарної вартості виробничих запасів і готової продукції.

Кризовий фінансовий стан, при якому підприємство перебуває на межі банкрутства:

$$Ez > Ec + Ckk \quad (4)$$

Сутність фінансової стійкості визначалася як забезпеченість запасів і витрат джерелами формування засобів, тобто:

$$Ez < (Ic + Cdk) - F \quad (5)$$

де F - основні засоби й вкладення;

Cdk - довгострокові активи й позикові засоби.

Таким чином, з умови платоспроможності підприємства впливає два напрямки оцінки фінансової стійкості підприємства.

1) Оцінка фінансової стійкості підприємства зі ступеня покриття запасів і витрат джерелами засобів, тобто з умови:

$$Ez < (Ic + Cdk) - F \quad (6)$$

2) Оцінка фінансової стійкості підприємства зі ступеня покриття основних засобів та інших необоротних активів джерелами засобів, тобто з умови:

$$F < (Ic + Cdk) - Ez, \quad (7)$$

де $(Ic + Cdk)$ - величина капіталу підприємства.

Обидва напрямки оцінки фінансової стійкості виходять із умови загальної формули стійкості:

$$F + Ez < (Ic + Cdk), \quad (8)$$

це означає, що вкладення капіталу в основні засоби й матеріальні запаси не повинні перевищувати величину власного й прирівняного

до нього капіталу.

Фінансові інтереси підприємства на кожному конкретному етапі його функціонування знаходять своє втілення у місії і цілях підприємства. Без визначення останніх управління будь-яким об'єктом не буде мати сенсу. Місія і цілі підприємства виступають його суб'єктивно зрозумілими об'єктивними фінансовими інтересами. Вони виробляються у процесі реалізації таких функцій управління, як програмування, прогнозування і планування, які є невід'ємною частиною процесу управління. Тому фінансові інтереси підприємства у вигляді місії і цілей мають входити до складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства.

Сучасний менеджмент передбачає наявність і використання певної техніки управління, до якої належать ПЕОМ, комунікаційні мережі, Інтернет тощо.

Технологія управління — це процес прийняття і реалізації управлінських рішень. У такому вигляді технологія управління потрібна для забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Основна роль у системі антикризового керування підприємством належить широкому використанню внутрішніх механізмів фінансової стабілізації. Це пов'язано з тим, що успішне застосування цих механізмів дозволяє не тільки зняти фінансовий стрес загрози банкрутства, але і значною мірою позбавить підприємство від залежності використання позикового капіталу, прискорити темпи його економічного розвитку.

Повна фінансова стабілізація досягається тільки тоді, коли підприємство забезпечило тривалу фінансову рівновагу в процесі свого майбутнього економічного розвитку, тобто створило передумови стабільного зниження середньозваженої вартості використовуваного капіталу і постійного зростання своєї ринкової вартості. Ця задача вимагає прискорення темпів економічного розвитку на основі внесення визначених коректив в окремі параметри фінансової стратегії підприємства. Скоректована з урахуванням несприятливих факторів фінансова стратегія підприємства повинна забезпечувати високі темпи стійкого росту його операційної діяльності при одночасній нейтралізації погрози його банкрутства в майбутньому періоді.

Фінансову безпеку підприємства можна визначити як стан найбільш ефективного використання ресурсів підприємства, виражений у позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства, структури його капіталу, а також курсової вартості його цінних паперів як індикатора поточного фінансового стану та перспектив розвитку на майбутнє [9].

Головною умовою досягнення фінансової безпеки підприємства є його спроможність протидіяти виникаючим внутрішнім та зовнішнім небезпекам та загрозам, які здатні завдати

фінансової шкоди підприємству, негативно вплинути на зміну структури капіталу тощо.

Зважаючи на циклічність функціонування та розвитку підприємства, управління фінансовою безпекою (як складовою економічної безпеки) варто розглядати як складову та результат антикризового управління. Діагностика економічної і, зокрема, фінансової безпеки повинна бути не лише інструментом виявлення здатності підприємства триматись на плаву, а й показником (індикатором) характеру та глибини кризи. Вона має бути ефективним засобом обґрунтування необхідності застосування антикризових заходів та процедур, виявлення напрямків та резервів покращення фінансового стану суб'єкта господарювання.

Таким чином фінансова стійкість підприємства є одною з найважливіших характеристик діяльності підприємства. Стійкий фінансовий стан - це гарантія подальшого ефективного функціонування підприємства, одержання прибутку.

Важливою передумовою забезпечення

фінансової безпеки підприємства є якісний фінансовий менеджмент, що становить систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства та організацією обороту його грошових коштів.

Ефективне фінансове управління, організоване з урахуванням основних принципів антикризового управління, дозволяє формувати ресурсний потенціал та забезпечувати необхідний рівень кредитоспроможності підприємства на товарному та фінансовому ринках, постійне зростання вартості, стабільний економічний розвиток у стратегічній перспективі.

Економічний потенціал об'єднує в собі фінансовий, кадровий, виробничий та техніко-технологічний потенціали підприємства, які в комбінації відіграють визначальну роль у забезпеченні стійкого фінансового стану суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможності та сприяє досягненню належного рівня фінансової безпеки.

Список літератури

1. Арєф'єва, О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки [Текст] / О. В. Арєф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98 – 103.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека [Текст] : монографія / Інститут економічного прогнозування. – К.: Фенікс, 1999. – 338 с.
3. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
4. Горячова К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки [Текст] / К. С. Горячова // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65 – 67.
5. Загорельская, Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления [Текст] / Т. Ю. Загорельская // Наук. Праці ДНТУ: Вип. 103 – 4. Донецьк: Дон. НТУ, 2006. – С. 215 – 218.
6. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення [Текст] / М. М. Єрмошенко. – К.: Київ. нац. торг.-економ. ун-т. 2001.
7. Илляшенко, С. И. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке [Текст] / С. И. Илляшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 13 – 19.
8. Куркин, Н. В. Управление экономической безопасностью развития предприятия [Текст] : монографія / Н. В. Куркин. – Днепропетровск: АРТ – ПРЕСС, 2004. – 450 с.
9. Іванюта, Т. М. Економічна безпека підприємства [Текст] : навч. посібник для студ. виш. закл. / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 256 с.

References

1. Aryef'yeva, A. V. & Kuzenko, T. B. (2009). The economic basis for the formation of the financial component of the economic security. *Actual problems of economy*, 1, 98-103.
2. Baranowski, O. I. (1999). *Financial Security*. Kyiv: Phoenix.
3. Blank, I. A. (2004). *Financial management enterprise security*. Kyiv: Elga, Nick Center.
4. Goryachev, K. S. (2003). *Financial security. The essence and role in the system of economic security*. *Economist*, 8, 65-67.
5. Zagorelskaya, T. Yu. (2006). *Financial Security Company as the control object*. *Naukovi pratsi DNTU*, 103 (4), 215-218.
6. Yermoshenko, M. M. (2001). *Financial security of the state: national interests, the real threat, strategy software*. Kyiv : Kyiv. nat. torg. -economy. university.
7. Illyashenko, S. I. (2003). *Economic security and approaches to assessment*. *Aktualni problemi ekonomiki*, 3, 13-19.
8. Kurkin, N. V. (2004) *Office of Economic Development Enterprise security*. Dnepropetrovsk: ART-PRESS.
9. Ivaniuta, T. N. & Zaichkovskyy, A. (2009). *Economic Security Company*. Kyiv: CIS.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2013 р.